

античної держави Памфілії), руїни якого дотепер уражають, подібно єгипетським пірамідам.

Щоб побачити унікальне чудо природи, то в Туреччині треба обов'язково відвідати Каппадокію. Тут збереглися складчасті гірські породи і підземні міста перших християн, що ховалися від переслідувань. У горах християни будували підземні церкви разючої краси (зовні вони були добре замасковані, що дозволило їх уберегти від розгарбування). На горі Немрут, що знаходиться на сході країни біля міста Адьяман, є музей під відкритим небом, який вважається восьмим чудом світу. На висоті 2000 метрів із землі виростають величезні барельєфи, 10-метрові статуї богів, людські і пташині голови з каменю. Дотепер залишається загадкою, яким чином ці камені були підняті на таку висоту.

Реброва Д.

Студентка гр. БІТ-1-19

*Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

ДІОГЕН СИНОПСЬКИЙ. ПРИНЦИП: «ЖИТИ ЗГІДНО З ПРИРОДОЮ»

Про життя Діогена відомо мало, та й збереглася інформація спірна.

Згідно з книгою, давньогрецький філософ народився в 412 році до нашої ери, в місті Синопі (звідси й прізвисько), розташованому на березі Чорного моря. Про матір Діогена нічого не відомо. Батько ж хлопчика Гікесій працював Трапезіти - так в Стародавній Греції називали лихварів.

Дитинство Діогена пройшло за часів неспокійних - в рідному місті постійно виникали конфлікти між прогрецькими і проперськими угрупованнями. Діоген втік з міста. Так і почалося подорож хлопця, яка привела його в Дельфи.

У Дельфах втомлений і змучений Діоген звернувся до місцевого оракула із запитанням, що ж робити далі. Відповідь, як і очікувалося, була туманною: «Зайнятися переглядом цінностей і пріоритетів». В той момент Діоген не зрозумів цих слів, тому не надав їм значення і відправився поневірятися далі.

Дорога привела Діогена в Афіни, де на міській площі він зіткнувся з філософом Антисфеном. Невідомо, як відбулося їхнє знайомство, але Антисфен вразив Діогена до глибини душі, а Діоген викликав у Антисфена почуття неприязні. Тоді Діоген і вирішив залишитися в Афінах, щоб стати учнем філософа. Нехай і не відразу, але Діогену вдалося стати учнем Антисфена - літній філософ не зміг позбутися настирного учня навіть за допомогою побиття палицею.

У Діогена не було грошей (за деякими джерелами, їх вкрав його товариш Манес, разом з яким Діоген прибув в Афіни), тому купити будинок або хоча б орендувати кімнату він не міг. Але це не стало проблемою для майбутнього філософа: Діоген вкопав поруч з храмом Цібели (недалеко від Афінської агори - центральної площі) піфос - велику глиняну бочку, в якій греки зберігали продукти, щоб ті не пропали. У бочці (піфоси) Діоген і став жити, що послужило основою для вираження «бочка Діогена».

Одне з дивацтв філософа дало ім'я іншому крилатому вислову - «ліхтар Діогена». Філософ ходив вдень з ліхтарем по площі, вигукуючи: «Шукаю людину».

Таким чином він висловлював ставлення до оточуючих людей. Про жителів Афін Діоген часто невтішно відгукувався. Одного разу філософ почав читати лекцію на ринку, але його ніхто не слухав. Тоді він заверещав по-пташиному, і навколо нього відразу ж зібрався натовп.

«Це рівень вашого розвитку, - заявив Діоген, - коли я говорив розумні речі, мене ігнорували, але коли я заверещав як півень, всі з цікавістю почали спостерігати».

В основі філософії Діогена лежали аскетизм, відмова від усіх благ сущих, а також наслідування природі. Діоген не визнавав держав, політиків, релігії і священнослужителів (відлуння спілкування з дельфійським оракулом), а себе вважав космополітом - громадянином світу.

На нього також дуже вплинула філософія кінізму — одна з найвідоміших найзначніших давньогрецьких сократівських філософських шкіл 4 століття до н. е. Представником якої був його вчитель Антисфен.

В основному вивчали етичні проблеми та їхній вплив на суспільство, ігноруючи вивчення теорії пізнання й розвитку суспільства. Кініки були послідовниками Антисфена. Виражали настрої демократичних прошарків сучасного їм рабовласницького суспільства.

Основою щастя і благодаті вони вважали нехтування суспільних норм, відмову від багатства, слави, всіх чуттєвих задоволень, досягнення незалежності та внутрішньої свободи особистості.

Відповідно до кінцевого принципу — «жити згідно з природою» — Діоген відмовився від будь-яких узвичаєних людських форм існування: житла, посуду, одягу (пробував навіть їсти не приготовану їжу, але не зміг перетравити сире м'ясо); це було здійсненням на практиці радикальної позиції, за якою треба знищити людську цивілізацію та культуру й повернути людей до «природного» досоціального стану. Практика спрощення в європейській традиції бере початок саме від Діогена. У загальнометафізичному плані, за Діогеном, має право на існування тільки те, що відповідає природі; всі людські установки надлишкові та шкідливі; треба відмовитися від будь-якого придбання, бо лише така відмова робить людину вільною; не можна дозволяти собі насолоду, треба лишатися байдужим до будь-яких спокус.

Випадки з життя, які відповідають філософії Діогена

Випадок з хлопчиком біля джерела

Одного разу, вже будучи старим, Діоген побачив, як хлопчик пив воду з жмені, і в розпачі викинув з суми свою чашку, промовивши: «Хлопчисько перевершив мене в простоті життя». Він викинув і миску, коли побачив іншого хлопчика, який, розбивши свою миску, їв сочевичну юшку зі шматка виїденого хліба. Діоген просив милостиню у статуй, «щоб привчити себе до відмов».

Випадок з Олександром Македонським

Коли Олександр Македонський прийшов в Аттику, то, зрозуміло, захотів познайомитися з прославленим «маргіналом». Плутарх розповідає, що Олександр довго чекав, поки сам Діоген прийде до нього засвідчити свою повагу, але філософ преспокійно проводив час у себе. Тоді Олександр сам вирішив відвідати його. І, знайшовши Діогена в кранах (в гімназії неподалік від Коринфа), коли той грівся на сонці, підійшов до нього і сказав:

«Я - великий цар Олександр».

«А я, - відповів Діоген, - собака Діоген».

«І за що тебе звать собакою?»

«Хто кине шматок - тому виляю, хто не кине – на того гавкаю, хто зла людина - кусаю».

«А мене ти боїшся?» - запитав Олександр.

«А що ти таке, - запитав Діоген, - зло чи добро?»

«Добро», - сказав той.

«А хто ж боїться добра?»

Нарешті, Олександр сказав: «Проси в мене чого хочеш».

«Відійди, ти затуляєш мені сонце», - сказав Діоген і продовжив грітися. На зворотному шляху, у відповідь на жарти своїх приятелів, які потішалися над філософом, Олександр нібито навіть зауважив:

«Якби я не був Олександром, то хотів би стати Діогеном».

За іронією долі Олександр помер в один день з Діогеном 10 червня 323 року до н. е.

Твори і цитати великого філософа

Згідно Діогену Лаертському, після себе філософ з Синопу залишив 14 філософських праць і 2 трагедії (в деяких джерелах число трагедій збільшується аж до 7). Більшість з них збереглося завдяки іншим письменникам і філософам, які використовують вислови Діогена.

До числа збережених творів відносяться «Про багатство», «Про чесноти», «Афінський народ», «Наука моральності» і «Про смерть», а до числа трагедій - «Геракл» і «Олена».

Цитати

«Бідність сама прокладає шлях до філософії. Те, в чому філософія намагається переконати на словах, бідність змушує здійснювати».

«Філософія і медицина зробили людину найрозумнішою з тварин, ворожіння і астрологія - найбожевільнішою, марновірство і деспотизм - найнещаснішою.

На питання, чому люди подають милостиню жебракам і не подають філософам, він сказав: « Тому що вони знають: кульгавими і сліпими вони, може бути, й стануть, а от мудрецьями ніколи».

Кухарчук С.

Студентка I курсу, гр. БХФ-2-19

Науковий керівник канд. соціол. наук, доцент Черняк Д. С.

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

ПІФАГОР: ФІЛОСОФ ТА МАТЕМАТИК

Піфагор - давньогрецький філософ, політичний діяч, математик, автор робіт «Про природу», «Про державу», «Про виховання», «Про